

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

УПРАВЛІННЯ ОСВІТНЬОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Методичні рекомендації
до практичних завдань та самостійної роботи
здобувачів вищої освіти спеціальності
011 "Освітні, педагогічні науки"
освітньої програми "Педагогіка та адміністрування освіти"
другого (магістерського) рівня

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2024

УДК 371(072.034)

У67

Укладачі: В. А. Будянська

О. О. Почуєва

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу.

Протокол № 8 від 01.03.2024 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Управління освітньою діяльністю [Електронний ресурс] : У67 методичні рекомендації до практичних завдань та самостійної роботи здобувачів вищої освіти спеціальності 011 "Освітні, педагогічні науки" освітньої програми "Педагогіка та адміністрування освіти" другого (магістерського) рівня / уклад. В. А. Будянська, О. О. Почуєва. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2024. – 66 с.

Подано рекомендації до виконання практичних завдань та самостійної роботи, які будуть корисними під час самостійного опрацювання теоретичного матеріалу.

Рекомендовано для здобувачів вищої освіти спеціальності 011 "Освітні, педагогічні науки" другого (магістерського) рівня всіх форм навчання.

УДК 371(072.034)

© Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, 2024

Вступ

У сучасних умовах розбудови системи освіти великого значення набуває професійний розвиток фахівців, що потребує оновлення фахової підготовки магістрів шляхом розширення і поглиблення їхніх професійних функцій і обов'язків у системі управління освітнім процесом закладу вищої освіти.

Для забезпечення інтеграційних процесів у національній системі освіти зростає увага до збільшення автономії закладів освіти, формування їхньої конкурентоздатності, позитивного іміджу, привабливості для замовників та споживачів освітніх послуг. У зв'язку із цим актуальною стає потреба в підготовці фахівців з управління закладами освіти, які здатні забезпечити високу якість освіти, визначити стратегічні та поточні цілі (бажані результати) діяльності та розвитку закладу освіти, шляхи їх досягнення, вчасно й адекватно оцінювати стан діяльності та динаміку конструктивних змін, можливості, ресурси для задоволення динамічних потреб ринків праці й надання відповідних освітніх послуг.

"Управління освітньою діяльністю" – освітній компонент, що сприяє підвищенню професійної компетентності майбутнього викладача закладу вищої освіти. Він складається з управлінських, педагогічних, комунікативних, діагностичних і дослідницьких компонентів, необхідних для оптимальної реалізації управлінських функцій і досягнення цільових параметрів розвитку закладу освіти.

Обов'язковий освітній компонент "Управління освітньою діяльністю" вивчають згідно з навчальним планом підготовки фахівців другого (магістерського) рівня спеціальності 011 "Освітні, педагогічні науки".

Метою викладання є створення умов для засвоєння магістрами цілісної системи знань, які допоможуть забезпечити ефективність процесу освітньої діяльності; формування в здобувачів вищої освіти логічно-послідовної системи управління освітньою діяльністю закладу вищої освіти; розвиток креативного мислення, високого рівня професійної та організаційної культури, організаторських і комунікативних здібностей; оволодіння умінням планувати та здійснювати освітню діяльність відповідно до чинного законодавства.

Об'єктом є управління освітнім процесом у закладах освіти та процеси, що відбивають різні аспекти ухвалення управлінських рішень.

Предметом є специфіка, процедури та технології управління освітньою діяльністю в закладах вищої освіти.

Освітній компонент "Управління освітньою діяльністю" забезпечує набуття здобувачами вищої освіти інтегральної компетентності – здатності розв'язувати проблеми й виконувати завдання дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук (табл. 1).

Таблиця 1

Компетентності та результати навчання

Компетентності	Результати навчання
ЗК2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел	РН1. Знати на рівні новітніх досягнень концепції розвитку освіти і педагогіки, методологію відповідних досліджень.
СК1. Здатність проектувати і досліджувати освітні системи	
ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями	РН2. Використовувати сучасні цифрові технології і ресурси у професійній, інноваційній та дослідницькій діяльності
ЗК10. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні	
СК9. Здатність до використання сучасних інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій в освітній та дослідницькій діяльності	
ЗК2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел	РН8. Розробляти і викладати освітні курси в закладах вищої освіти, використовуючи методики, інструменти і технології, необхідні для досягнення поставлених цілей
СК1. Здатність проектувати і досліджувати освітні системи	
ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу	РН9. Здійснювати пошук необхідної інформації з освітніх/педагогічних наук в друкованих, електронних та інших джерелах, аналізувати, систематизувати її, оцінюючи достовірність та релевантність
ЗК2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел	
ЗК10. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні	
СК9. Здатність до використання сучасних інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій в освітній та дослідницькій діяльності	

Навчання в магістратурі має на меті формування в здобувачів вищої освіти знань, умінь та навичок для педагогічної, наукової, практичної, інноваційної діяльності. Високий рівень підготовки майбутніх кваліфікованих фахівців, здатних до компетентної та ефективної діяльності, що відповідає європейським і світовим стандартам, можливий за умови підвищення ролі самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

Практичне заняття – це вид навчального заняття, за якого викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання здобувачем вищої освіти сформульованих завдань.

Метою проведення практичних занять із навчальної дисципліни "Управління освітньою діяльністю" є набуття здобувачами вищої освіти практичного досвіду та розвиток умінь і навичок, необхідних для ефективного управління освітнім процесом. Загальна мета практичних занять полягає в підготовці майбутніх фахівців, здатних ефективно управляти освітніми процесами, сприяти поліпшенню якості освіти та досягненню поставлених цілей освітніх закладів.

Конкретні цілі практичних занять можуть містити: ознайомлення з основними принципами та теоретичними аспектами управління освітньою діяльністю; розуміння та вироблення навичок управлінського аналізу освітніх процесів і оцінювання їхньої ефективності; вивчення та впровадження стратегій та методів управління в освітніх установах; освоєння інструментів і підходів до планування, організації та контролю освітньої діяльності; розвиток навичок комунікації та співпраці зі стейкхолдерами освітнього процесу, зокрема педагогічним колективом, учнями, батьками, адміністрацією та громадськістю; практичне застосування здобутих знань у розв'язанні реальних проблем та ситуацій, що виникають у процесі управління освітньою діяльністю; формування критичного мислення, аналітичних і проблемно орієнтованих компетентностей для ефективного управління змінами та інноваціями в освіті.

Самостійна робота студента (СРС) – це самостійна діяльність і навчання здобувача вищої освіти, яку науково-педагогічний працівник планує разом зі здобувачем вищої освіти, але виконує її здобувач вищої освіти за завданнями та під методичним керівництвом і контролем науково-педагогічного працівника без його прямої участі.

Метою організації самостійної роботи з навчальної дисципліни "Управління освітньою діяльністю" є забезпечення здобувачам вищої освіти можливості систематичного індивідуального вивчення матеріалу та розвитку необхідних компетентностей. Конкретні цілі самостійної роботи можуть містити: засвоєння основних теоретичних знань з управління освітньою діяльністю шляхом вивчення відповідної літератури, підручників, наукових статей та інших джерел інформації; розвиток навичок самостійного пошуку, аналізу та критичного осмислення інформації з питань управління освітньою діяльністю; вироблення навичок самоорганізації та планування часу для ефективного вивчення матеріалу й виконання завдань; використання різноманітних методів навчання і самоконтролю, таких як самоперевірка, виконання практичних завдань, складання конспектів тощо; розвиток критичного мислення та здатності до самокритики шляхом оцінювання власного рівня знань і визначення аспектів, які потребують додаткового вивчення; здатність до самостійного формулювання питань, завдань і проблем, пов'язаних з управлінням освітньою діяльністю, і пошуку шляхів їх розв'язання; розвиток навичок письмової та усної комунікації, зокрема складання звітів, презентацій, а також участі в дискусіях та обговореннях.

Загальна мета самостійної роботи полягає в забезпеченні глибокого розуміння та осмислення матеріалу з управління освітньою діяльністю, у розвитку самостійності, творчого мислення та підготовці здобувачів вищої освіти до ефективної роботи у сфері освіти та управління.

Практичні завдання за темами

Змістовий модуль 1

Теоретичні аспекти управління освітньою діяльністю

Тема 1

Становлення та розвиток науки управління в галузі освіти

Мета: ознайомлення із системою вищої освіти в європейських країнах, основними завданнями, принципами та документами, прийнятими в рамках Болонського процесу, методами та засобами їх впровадження в систему вищої освіти України.

Практичні завдання до теми 1

Завдання 1. Охарактеризуйте системи вищої освіти в європейських країнах.

Методичні рекомендації до виконання завдання

1. Укажіть важливість вивчення систем вищої освіти в європейських країнах. Сформулюйте головні тези, які ви будете досліджувати.

2. Зробіть опис і порівняння структурних моделей. Розкрийте основні структурні моделі систем вищої освіти в європейських країнах, такі як континентальна модель (наприклад, у Німеччині), англосаксонська модель (наприклад, у Великій Британії) та ін. Порівняйте їхні основні риси, зокрема організацію курсів, структуру ступенів, роль університетів та коледжів тощо.

3. Опишіть процедури вступу до закладів вищої освіти в європейських країнах. Розкажіть про вимоги до вступників, зокрема оцінки, вступні іспити, мотиваційні листи тощо. Обговоріть системи конкурсного відбору та контингент здобувачів вищої освіти.

4. Укажіть на різноманітність навчальних програм і спеціалізацій у європейських країнах. Розкажіть про використання кредитно-трансферної системи (ECTS) та її роль у мобільності здобувачів вищої освіти та визнанні здобутих кваліфікацій.

5. Розкрийте роль держави, стипендіальні програми, плату за навчання та інші джерела фінансування.

6. Зазначте роль міжнародного співробітництва в системі вищої освіти в європейських країнах. Розкажіть про програми обміну студентами, міжнародні дипломи та акредитацію, наукові дослідження та проектну діяльність.

7. Назвіть переваги та виклики, із якими стикаються ці системи, і обговоріть їх потенційний вплив на розвиток вищої освіти.

Завдання 2. Виконання ситуативного завдання.

Уявіть, що ви є радником у Європейському Союзі і вам доручено розробити план реформування вищої освіти в країнах Європи з метою поліпшення якості освіти та сприяння міжнародній конкурентоспроможності. Ви маєте врахувати поточні проблеми та виклики, з якими стикаються заклади вищої освіти, а також пріоритети Європейського Союзу щодо розвитку освіти. Ваше завдання полягає у створенні цілеспрямованого плану реформування вищої освіти в Європі, який урахує подані далі аспекти та сприятиме поліпшенню якості освіти й міжнародній конкурентоспроможності країн Європейського Союзу.

Методичні рекомендації до розроблення плану реформування вищої освіти в Європі, у якому врахуйте такі аспекти:

Стандартизація. Визначте загальні стандарти якості й академічних вимог для закладів вищої освіти Європи з метою забезпечення однакової якості освіти та визнання дипломів між країнами.

Міжнародна співпраця. Запропонуйте ініціативи для посилення міжнародної співпраці між університетами та науковими установами в Європі, зокрема через обмін здобувачами вищої освіти й викладачами, спільні наукові дослідження та програми подвійних дипломів.

Інновації та технологічний розвиток. Включіть у план заходи для стимулювання інновацій і впровадження новітніх технологій в освітній процес, зокрема розроблення електронних платформ для навчання та дистанційного освіти.

Професійна підготовка. Надайте пропозиції щодо розвитку професійної підготовки закладів вищої освіти з метою підвищення відповідності освіти потребам ринку праці та забезпечення випускників з актуальними навичками.

Фінансування. Укажіть механізми фінансування, які забезпечать стабільне фінансування вищої освіти, зокрема шляхом залучення додат-

кових джерел фінансування, таких як гранти для досліджень та спонсорські програми.

Доступність та рівні можливості. Запропонуйте напрями щодо забезпечення доступності вищої освіти для всіх громадян, зокрема шляхом розширення програм стипендій та фінансової підтримки для здобувачів вищої освіти із малозабезпечених сімей і регіонів.

Екологічна сталість. Включіть у план заходи для просування екологічно сталих практик у вищій освіті, зокрема заохочення досліджень та ініціатив, спрямованих на розвиток зелених технологій і сталих рішень в управлінні закладами вищої освіти.

Оцінка та моніторинг. Визначте механізми оцінки та моніторингу, щоб забезпечити постійне вдосконалення вищої освіти, зокрема через проведення регулярного аудиту закладів вищої освіти.

Завдання 3. Виконання тестового завдання.

Тестові завдання мають по три варіанти відповіді, з яких лише один є правильним. Виберіть правильний, на вашу думку, варіант відповіді й позначте його.

1. *Що таке "Європейський простір вищої освіти":*

- а) об'єднана зона, у якій здобувачі вищої освіти можуть вільно переміщуватися між університетами в Європі;
- б) міжнародна програма студентської мобільності;
- в) спільний ініціатива Європейського Союзу для розвитку вищої освіти?

2. *Яка організація відповідає за розвиток європейського простору вищої освіти:*

- а) європейська комісія;
- б) європейська асоціація університетів;
- в) Болонський процес?

3. *Що таке "Болонський процес":*

- а) процес створення єдиного ринку вищої освіти в Європі;
- б) угода між країнами Європи про спільний підхід до вищої освіти;
- в) загальноєвропейська система навчальних програм для університетів?

4. *Головна мета Болонського процесу:*

- а) створення єдиного європейського університету;
- б) забезпечення вищої якості навчання;
- в) забезпечення визнання кваліфікацій і дипломів між країнами.

5. *Що таке "ECTS" і якою є її роль у європейському просторі вищої освіти:*

- а) європейська система кредитів для переведення та накопичення освіти, яку можна використовувати для порівняння курсів між різними країнами;
- б) центральна організація, що контролює вищу освіту в Європі;
- в) міжнародний студентський обмін?

6. *Рівні кваліфікацій у межах Європейського простору вищої освіти називають:*

- а) бакалавр, магістр, доктор;
- б) перший ступінь, другий ступінь, третій ступінь;
- в) переддипломна, дипломна, післядипломна освіта.

7. *"Батьківщиною" Болонського процесу вважають:*

- а) Францію;
- б) Італію;
- в) Німеччину.

8. *За розвиток і координацію Болонського процесу відповідає:*

- а) Європейська комісія;
- б) Європейська асоціація університетів;
- в) Міністерства освіти країн-учасниць.

9. *Переваги студента, який навчається в країні, що приєдналася до європейського простору вищої освіти:*

- а) можливість подорожувати європейськими країнами;
- б) вища якість навчання;
- в) зменшення вартості навчання та більше можливостей для міжнародного студентського обміну.

10. Які країни входять до європейського простору вищої освіти:

- а) усі країни Європейського Союзу;
- б) країни, які приєдналися до Болонського процесу;
- в) тільки країни Шенгенської зони?

11. Що таке "Болонська декларація" і коли її було прийнято:

- а) документ, який започаткував Болонський процес у 1998 р.;
- б) угода, укладена між університетами в Болоньї у 2005 р.;
- в) документ, який офіційно закріпив єдність європейської вищої освіти у 2010 р?

12. Яку декларацію спрямовано на підвищення мобільності студентів, викладачів і дослідників у Європейському просторі вищої освіти:

- а) Болонську декларацію;
- б) Празьку декларацію;
- в) Будапештську декларацію?

13. Як називають процес, за яким кваліфікації й дипломи, отримані в одній країні, визнають в інших країнах Європейського простору вищої освіти:

- а) відкритий доступ;
- б) процес Болонського узгодження;
- в) визнання кваліфікацій?

14. Яку декларацію спрямовано на підтримку інтернаціоналізації вищої освіти та наукового дослідження в Європі:

- а) Болонську декларацію;
- б) Лісабонську декларацію;
- в) Барселонську декларацію?

15. Яку декларацію спрямовано на створення єдиного європейського простору для наукового дослідження та інновацій:

- а) Болонську декларацію;
- б) Лісабонську декларацію;
- в) Барселонську декларацію?

Завдання для самостійної роботи до теми 1

Напишіть есе на тему "Напрями структурного реформування вищої освіти України з огляду на Болонський процес".

Методичні рекомендації до написання есе

1. Вступ до теми. Зазначте виклики та необхідність структурного реформування вищої освіти в Україні з огляду на Болонський процес. Укажіть мету есе та твердження, які плануєте підтримати або спростувати.

2. Зробіть огляд Болонського процесу. Розкрийте основні принципи, цілі та проблеми, з якими стикається Болонський процес. Поясніть, які структурні зміни було запроваджено в європейській вищій освіті та як їх відображено в контексті України.

3. Проаналізуйте сучасний стан вищої освіти в Україні. Визначте основні проблеми та виклики системи вищої освіти в Україні. Розкрийте недоліки поточної структури та організації освітнього процесу. Наведіть конкретні приклади та докази, які підтверджують вашу думку.

4. Надайте пропозиції щодо структурного реформування вищої освіти. Розгляньте різні напрями структурного реформування вищої освіти в Україні з урахуванням Болонського процесу. Поясніть, які конкретні зміни потрібно внести в організацію навчальних програм, зміст освіти, методи навчання, оцінювання й акредитації. Аргументуйте свої пропозиції на основі власного досвіду та досліджень.

5. Запропонуйте впровадження структурних змін. Розгляньте можливі перешкоди та виклики, які можуть виникнути під час реалізації структурних реформ вищої освіти в Україні. Визначте практичні кроки та стратегії для успішного впровадження змін. Розкажіть про позитивний вплив структурних реформ на якість вищої освіти в Україні та на міжнародне визнання закладів вищої освіти країни.

6. Підбийте підсумки та узагальніть основні аспекти, розглянуті у вашому есе. Підкресліть важливість структурного реформування вищої освіти в Україні.

7. Оформіть список використаної літератури. Наведіть усі джерела, використані для підтримки ваших тверджень та умовиводів.

Тема 2

Реформування вищої освіти України згідно з вимогами європейської вищої освіти

Мета: ознайомлення з основними напрямками інтегрування України у світовий освітній простір.

Практичні завдання до теми 2

Завдання 1. Надайте відповіді на поставлені питання.

1. Поясніть, що таке Болонський процес і яка його мета.
2. Який рік вважають початком Болонського процесу? Де його офіційно оголошено?
3. Назвіть країни-учасниці Болонського процесу на його початковому етапі.
4. Які основні принципи є основою Болонського процесу?
5. Які зміни було запроваджено в системі вищої освіти внаслідок Болонського процесу?
6. Які інструменти використовують для забезпечення мобільності студентів у межах Болонського процесу?
7. Які проблеми виникли під час реалізації Болонського процесу і як їх спробували розв'язати?
8. Які досягнення має Болонський процес після багатьох років його реалізації?
9. Які перспективи розвитку Болонського процесу в майбутньому?
10. Порівняйте Болонський процес із системою вищої освіти до його запровадження. Які основні зміни відбулися?

Методичні рекомендації до виконання завдання

Детально опишіть походження та початок Болонського процесу. Зазначте, коли та де відбулася перша зустріч міністрів освіти країн Європи, що привела до створення Болонського процесу. Розкрийте основні мотиви, які були в основі його започаткування.

Поясніть мету Болонського процесу. Розкрийте основні цілі, поставлені перед учасниками процесу. Обговоріть, яким чином Болонський процес мав вплинути на систему вищої освіти в Європі та сприяти створенню спільного європейського простору вищої освіти.

Розкрийте структуру Болонського процесу. Обговоріть основні етапи та дії, передбачені в межах процесу. Поясніть роль і функції ключових інструментів, таких як Європейська кредитна трансферна система (ECTS), Додаток до диплома та Національні кваліфікаційні рамки.

Визначте досягнення та виклики Болонського процесу. Обговоріть позитивні зміни, які відбулися в системах вищої освіти країн-учасниць. Водночас, розгляньте складнощі та незавершені аспекти, Болонського процесу.

Проаналізуйте вплив Болонського процесу на систему вищої освіти в Україні. Розкажіть про ступінь упровадження болонських принципів у вищу освіту України, про досягнення та виклики, з якими стикаються українські університети в процесі пристосування до стандартів Болонського процесу.

Зробіть висновки про значення Болонського процесу для розвитку вищої освіти в Європі та в Україні. Оцініть досягнення та перспективи майбутнього розвитку Болонського процесу.

Наведіть усі джерела, використані для підтримки ваших тверджень та відповідей на питання.

Завдання 2. Надайте визначення поданих далі термінів і понять. Заповніть таблицю.

Методичні рекомендації до виконання завдання

Опрацюйте теоретичний матеріал, выпишіть визначення, які допоможуть вам у розумінні теми.

Термін/поняття	Визначення
Болонський процес	
Болонська декларація	
Європейський освітній простір	
Європейська кредитно-трансферна система	
Євроінтеграція	
Мобільність студентів	
Кредити ECTS	
Модуль	
Шкала оцінювання	
Рейтингова оцінка	

Завдання 3. Надайте стислу характеристику міжнародних програм.

Методичні вказівки до виконання практичної роботи

Охарактеризуйте міжнародні програми співробітництва між університетами. Заповніть за зразком подану нижче таблицю.

Назва програми	Характеристика
1	2
Tempus	<p>Програма Темпус – освітня програма Європейського Союзу, яка підтримує модернізацію системи вищої освіти та створює простір для співпраці в країнах-партнерах ЄС через університетські проекти. Також програму спрямовано на добровільне наближення систем вищої освіти в країнах-партнерах до здобутків розвитку вищої освіти в державах-членах ЄС. Додатково пропагує підхід міжлюдської співпраці (people to people approach).</p> <p>Програма Темпус, заснована в 1990 р. для максимально збалансованого співробітництва та вдосконалення систем вищої освіти в державах-членах ЄС і країн-партнерів, охоплює сьогодні загалом 27 країн: на Західних Балканах, у Східній Європі, Центральній Азії, Північній Африці та на Близькому Сході.</p> <p>Програма Темпус фінансує міжуніверситетську співпрацю у сфері розроблення та вдосконалення навчальних програм, управління університетами, взаємодії науковців та громадянського суспільства, партнерство освіти і бізнесу, а також структурні реформи у сфері вищої освіти</p>
Comet	
Erasmus	
Lingua	
Програма академічних обмінів DAAD	
Програма стипендій Чівнінг для післядипломного навчання	
Програма Work and Study Canada	

1	2
Фундація українсько-польської співпраці ПАУСІ	
Програма академічних обмінів ім. Фулбрайта	
Програма IREX	

Завдання 4. Виконання тестового завдання.

Тестові завдання мають по чотири варіанти відповіді, з яких лише один є правильним. Виберіть правильний, на вашу думку, варіант відповіді й позначте його.

1. Болонський процес проголошено як:

- а) добровільний, гнучкий, відкритий, поступовий;
- б) швидкий, одноваріантний, добровільний;
- в) такий, що ґрунтується на цінностях світової освіти і культури;
- г) такий, що нівелює національні особливості освітніх систем різних країн Європи.

2. Однією з ключових позицій Болонського процесу є:

- а) запровадження дворівневого навчання;
- б) запровадження академічної свободи;
- в) запровадження Додатка до диплома;
- г) навчання протягом життя.

3. Привабливість європейської вищої освіти забезпечено:

- а) культурно-історичними зв'язками;
- б) ринком праці;
- в) якістю освіти;
- г) політичним, соціальними, економічним рівнем країни.

4. Про створення зони європейської вищої освіти йдеться в документі:

- а) Болонська декларація;
- б) Сорбонська декларація;
- в) Лісабонська конвенція;
- г) Комюніке міністрів освіти країн Європи.

5. До інтеграційних (глобальних) тенденцій світової системи освіти кінця XX – початку XXI ст. не належить:

- а) прагнення до демократизації системи освіти;
- б) забезпечення права на освіту всім охочим;
- в) звуження спектра навчально-організаційних заходів;
- г) розширення ринку освітніх послуг.

6. Навчальне навантаження, необхідне для засвоєння змістових модулів, визначають:

- а) заліковим кредитом;
- б) кількістю модулів;
- в) дидактичним кредитом;
- г) кількістю годин.

7. Кредитно-модульна система організації освітнього процесу – це:

- а) модель підвищення якості освіти через упровадження системи модулів і кредитів;
- б) система оцінювання освітнього процесу через систему залікових одиниць;
- в) система навчальних елементів освітнього процесу, поділених на модулі та кредити;
- г) модель організації освітнього процесу, що ґрунтується на поєднанні модульних технологій навчання і залікових одиниць.

8. Змістовий модуль – це:

- а) структурна модель навчальної дисципліни;
- б) система оцінювання освітнього процесу через систему залікових одиниць;
- в) система навчальних елементів освітнього процесу, поділених за ознаками відповідності на модулі та кредити;
- г) система підвищення якості освіти через упровадження системи модулів і кредитів.

9. Болонську декларацію було ухвалено:

- а) 1999 р.;
- б) 2001 р.;

- в) 2005 р.;
- г) 2010 р.

10. Метою Болонського процесу є:

- а) створення єдиного європейського університету;
- б) поліпшення якості вищої освіти та сприяння мобільності здобувачів вищої освіти та викладачів;
- в) зменшення фінансування закладів вищої освіти;
- г) створення єдиного уніфікованого навчального плану для всіх країн-учасниць.

11. Система кредитів, упроваджена в межах Болонського процесу, має назву:

- а) Європейська система трансферу й накопичення кредитів (ECTS);
- б) Міжнародна система оцінювання студентів (ISES);
- в) Система кредитування вищої освіти (HESCS);
- г) Глобальна система академічних показників (GSAP).

12. Успіх побудови відносин України та ЄС насамперед залежить від:

- а) економічної незалежності України;
- б) реформування та наближення законодавства України до Європейських стандартів;
- в) участі в міжнародних миротворчих (збройних) операціях;
- г) формування національної свідомості громадян.

13. Україна підтримує європейську тенденцію розвитку академічної мобільності шляхом:

- а) відповідного рівня підготовки з іноземних мов;
- б) співробітництва на рівні держав, університетів, окремих осіб;
- в) регулювання цінової політики;
- г) візового режиму.

14. Основні критерії, які визначають освітній рівень у межах Болонського процесу, мають назву:

- а) дескриптори;
- б) індикатори;

- в) матриці;
- г) модулі.

15. Яка організація координує Болонський процес:

- а) Європейська комісія;
- б) Європейська рада;
- в) Європейське агентство з розвитку освіти;
- г) Європейське співтовариство.

Завдання для самостійної роботи до теми 2

Підготуйтеся до участі в диспуті на тему "Необхідність приєднання України до Болонського процесу: основні проблеми і переваги".

Методичні рекомендації до підготовки диспуту

Визначте точну тему диспуту, яка відображає основний зміст і напрям дискусії. Наприклад: "Необхідність приєднання України до Болонського процесу: аналіз проблем і переваг".

Установіть правила диспуту, такі як часові обмеження для виступів, порядок виступів та регламент поведінки учасників.

Запросіть учасників із різними поглядами щодо приєднання України до Болонського процесу. Забезпечте присутність тих, хто це підтримує, і тих, хто виступає проти, а також експертів із вищою освітою.

Запропонуйте учасникам підготувати свої аргументи щодо проблем і переваг приєднання України до Болонського процесу. Попросіть їх використовувати факти, статистику та досвід інших країн для підтвердження своїх позицій.

Призначте об'єктивного та незалежного модератора, який керуватиме дискусією, дотримуватиметься правил, розподілятиме час і забезпечуватиме рівний доступ до виступів.

Забезпечте час для запитань та відповідей після кожного виступу. Це дозволить учасникам уточнити аргументи та продовжити дискусію.

Установіть обмеження часу для виступів та запитань, щоб забезпечити ефективну роботу диспуту.

Запросіть учасників підбити підсумки дискусії та сформулювати свої заключні висновки щодо приєднання України до Болонського процесу.

Заохочуйте учасників дотримуватися етикету спілкування, аргументовано висловлювати свої позиції та уважно вислуховувати думки інших.

Запросіть учасників і присутніх оцінити диспут, використовуючи зворотний зв'язок або оцінювальні аркуші.

Тема 3

Практичні аспекти управління освітньою діяльністю

Мета: ознайомлення з практичними аспектами управління освітньою діяльністю, визначення основних понять управлінського процесу.

Практичні завдання до теми 3

Завдання 1. Підготуйте глосарій (термінологічний словник) з основ педагогічного менеджменту.

Методичні вказівки до виконання практичної роботи

Доберіть визначення кожного терміна/поняття з різних джерел (словників, наукової літератури) для ознайомлення з понятійно-термінологічним апаратом. Заповніть подану нижче таблицю (див. зразок).

Основні категорії / поняття

Термін/поняття	Визначення	Джерело
1	2	3
Управління	Функція організованих систем різної природи (технічних, біологічних, соціальних), що забезпечує збереження їх структури, підтримку певного стану або переведення в інші стани відповідно до об'єктивних закономірностей існування цієї системи, реалізацію програми або свідомо поставленої мети	Лунячек В. Е. Педагогічний менеджмент / В. Е. Лунячек. – Харків : Вид-во ХарРІ НАДУ "Магістр", 2014. – 512 с.
Управлінська діяльність		
Структура управління		
Управлінське рішення		
Форми управління		
Функції управління		

1	2	3
Менеджмент		
Педагогічний менеджмент		
Педагогічна система		
Педагогічна діяльність		
Педагогічна технологія		

Завдання 2. Охарактеризуйте функції управління педагогічного менеджменту та їх вплив на ефективність освітнього процесу.

Методичні рекомендації до виконання завдання

1. Дослідіть функції планування в педагогічному менеджменті, зокрема, опишіть процес планування в контексті педагогічного менеджменту; визначте основні етапи планування управлінської діяльності в освітній установі; обговоріть важливість планування для ефективного управління педагогічними процесами.

2. Зробіть аналіз функції організації в педагогічному менеджменті, а саме: розкрийте сутність організації в контексті педагогічного менеджменту; поясніть роль організації в управлінні освітнім закладом; наведіть приклади методів та інструментів організації педагогічної діяльності.

3. Охарактеризуйте функції контролю в педагогічному менеджменті: укажіть на значення контролю в управлінні освітнім процесом; визначте основні види контролю, що застосовують у педагогічному менеджменті; розкрийте процес здійснення контролю над освітнім процесом у закладі освіти.

4. Проаналізуйте функції мотивації в педагогічному менеджменті, наприклад, поясніть сутність мотивації та її роль у педагогічному процесі; визначте основні принципи мотивації педагогічних працівників; розкажіть про методи стимулювання та мотивації викладачів для досягнення високих результатів у навчанні.

5. Розкрийте сутність функції комунікації в педагогічному менеджменті: визначте основні бар'єри комунікації, які можуть виникати в освітніх установах; обговоріть методи поліпшення комунікаційного процесу між керівництвом, науково-педагогічними працівниками, здобувачами освіти.

Завдання 3. Виконання тестового завдання.

Тестові завдання мають по чотири варіанти відповіді, з яких лише один є правильним. Виберіть правильний, на Вашу думку, варіант відповіді й позначте його.

1. Термін "педагогічний менеджмент" означає:

- а) управління педагогічним процесом в освітньому закладі;
- б) керівництво освітнім закладом;
- в) організація фінансових ресурсів у школі;
- г) проведення аналізу та планування навчальних програм.

2. Основна мета педагогічного менеджменту:

- а) розвиток студентів через підвищення їхньої успішності;
- б) забезпечення ефективного функціонування освітнього закладу;
- в) отримання фінансового прибутку від навчання;
- г) упровадження нових технологій в освітній процес.

3. Функція менеджменту, направлена на забезпечення ефективного та рівномірного розвитку всіх сфер управлінського процесу за мінімальних витрат ресурсів:

- а) мотивація;
- б) контроль;
- в) координація;
- г) регулювання.

4. Вид управлінської діяльності, направлений на розв'язання або мінімізацію протиріч між порядком і факторами, які порушують правила управлінської діяльності, установлені в організації:

- а) мотивація;
- б) контроль;
- в) координація;
- г) регулювання.

5. Функція управління, яка не належить до управління закладом вищої освіти:

- а) планування;
- б) організація;
- в) мотивація;
- г) контроль.

6. *Закономірність управління, яка вказує на те, що управління закладом вищої освіти має бути спрямоване на досягнення поставлених цілей та задоволення потреб студентів і суспільства:*

- а) закономірність ефективності;
- б) закономірність системності;
- в) закономірність стабільності;
- г) закономірність варіативності.

7. *Функція управління, яка містить розподіл завдань і визначення повноважень між працівниками закладу вищої освіти:*

- а) планування;
- б) організація;
- в) мотивація;
- г) контроль.

8. *Принцип управління, який передбачає визначення чітких цілей і завдань, а також розподіл ролей і відповідальності між учасниками управлінського процесу:*

- а) принцип ефективності;
- б) принцип планування;
- в) принцип системності;
- г) принцип стабільності.

9. *Закономірність управління закладом вищої освіти, яка підкреслює важливість взаємодії та співпраці між різними структурними підрозділами закладу:*

- а) закономірність ефективності;
- б) закономірність системності;
- в) закономірність стабільності;
- г) закономірність кооперації.

10. *Принцип управління, який означає, що рішення слід ухвалювати на основі об'єктивних даних і аналізу, а не на основі особистих уподобань або випадкових факторів:*

- а) принцип ефективності;
- б) принцип професіоналізму;
- в) принцип науковості;
- г) принцип стабільності.

11. Функція управління закладом вищої освіти, яка охоплює процес установалення стандартів, розроблення політики і стратегій для досягнення мети закладу:

- а) планування;
- б) організації;
- в) контролю;
- г) мотивації.

12. Принцип управління, який підкреслює важливість співпраці та взаємодії між усіма рівнями управління і структурними підрозділами закладу вищої освіти:

- а) принцип ефективності;
- б) принцип планування;
- в) принцип системності;
- г) принцип стабільності.

13. Найбільш повним визначенням поняття "рівень управління" є таке:

- а) усі ланки управління організацією;
- б) група відділів, які займають певний щабель в управлінській ієрархії;
- в) частина організаційної структури управління, призначена для виконання визначеної функції;
- г) організаційно відособлений орган управління, призначений для виконання окремої функції або ряду функцій управління.

14. Принцип перспективного і щоденного планування всіх напрямів освітньої, організаційно-господарської діяльності закладу освіти з урахуванням його можливостей:

- а) науковості;
- б) оптимізації;
- в) демократизації;
- г) цілеспрямованості.

15. Основні завдання педагогічного менеджменту:

- а) планування, організація, контроль, мотивація;
- б) викладання, оцінювання, дослідження, співпраця;
- в) розвиток креативності, інновацій, творчості;
- г) аналіз, розв'язання конфліктів, комунікація.

Завдання для самостійної роботи до теми 3

Розробіть план кар'єрного розвитку викладача, використовуючи описані нижче функції управління педагогічного менеджменту. Передбачте кожен зазначений крок і поясніть, як ви його здійсните. Обґрунтуйте свої рішення та покажіть, як цей план сприятиме вашому професійному розвитку.

Методичні рекомендації для виконання завдання

1. Проаналізуйте поточний стан, а саме: визначте особисті цілі й амбіції викладача; оцініть сильні та слабкі сторони; виявіть потреби щодо професійного розвитку.

2. Визначте цілі та сформулюйте короткострокові, середньострокові та довгострокові цілі кар'єри викладача; урахуйте особисті й професійні аспекти.

3. Розробіть стратегію та визначте шляхи досягнення кожної з визначених цілей; розгляньте можливості професійного розвитку, такі як участь у тренінгах, курсах або отримання наукового ступеня.

4. Розробіть конкретний план дій для кожної стратегії; установіть терміни виконання та показники успішності.

5. Реалізуйте розроблений план, починаючи з першого етапу; запишіть прогрес і результати кожного кроку.

6. Оцінюйте виконання плану; аналізуйте досягнуті результати та коригуйте стратегії, якщо потрібно; оновлюйте свої цілі та стратегії відповідно до змін у професійному оточенні.

7. Регулярно оцінюйте свій розвиток і досягнення; використовуйте рефлексію для вдосконалення своєї практики.

8. Використовуйте зворотний зв'язок для отримання порад; розвивайте мережу професійних контактів і використовуйте її для навчання та розвитку.

9. Укажіть на джерела мотивації для постійного професійного розвитку; вивчайте нові методи та технології у своїй галузі.

Тема 4

Ліцензування освітніх послуг у закладі вищої освіти

Мета: ознайомлення з поняттями "акредитація" та "ліцензування", з ліцензуванням освітніх послуг у закладі вищої освіти.

Практичні завдання до теми 4

Завдання 1. Доберіть визначення кожного наведеного терміна/поняття з різних джерел (словників, наукової літератури) для ознайомлення з понятійно-термінологічним апаратом за темою "Ліцензування освітніх послуг у закладі вищої освіти". Заповніть подану нижче таблицю.

Методичні рекомендації до виконання завдання

Опрацюйте теоретичний матеріал, випишіть визначення, які допоможуть вам у розумінні теми.

Термін/поняття	Визначення
Ліцензування	
Уповноважений орган	
Вимоги ліцензування	
Ліцензійний процес	
Ліцензійний орган	
Якість освітніх послуг	
Нагляд і контроль	
Скасування ліцензії	

Завдання 2. Виконання ситуативного завдання.

Ви отримали повідомлення про те, що експертна комісія відвідає ваш університет через місяць. У вас обмежений час та ресурси, і вам потрібно підготувати всі необхідні матеріали для забезпечення успішної акредитації освітньої програми.

Надайте відповіді на запропоновані питання.

Які конкретні кроки ви плануєте зробити для підготовки до акредитації програми?

Як ви забезпечите вчасну підготовку всіх необхідних документів та матеріалів?

Якими будуть ключові показники успіху для проходження акредитації?

Як ви будете вимірювати якість і результативність освітньої програми під час процесу акредитації?

Як ви плануєте залучити викладачів, здобувачів вищої освіти та інших стейкхолдерів для підготовки до акредитації?

Як ви збираєтесь інформувати всіх стейкхолдерів про процес акредитації?

Як ви плануєте взаємодіяти з експертною комісією під час її візиту?

Що ви будете робити після завершення процесу акредитації?

Як ви використаєте отримані результати для подальшого розвитку освітньої програми?

Завдання 3. Виконання тестового завдання.

Тестові завдання мають по чотири варіанти відповіді, з яких лише один є правильним. Виберіть правильний, на вашу думку, варіант відповіді й позначте його.

1. Моніторинг управління освітньою діяльністю – це:

а) процес збирання, аналізу та оцінювання даних щодо освітніх програм;

б) контроль за виконанням планів освітнього закладу;

в) здійснення нагляду за роботою педагогічних працівників;

г) проведення педагогічних експериментів в освітніх закладах.

2. Роль моніторингу управління освітньою діяльністю в процесі поліпшення якості освіти полягає у:

а) виявленні проблемних аспектів та впровадження відповідних заходів;

б) накладанні штрафних санкцій на непродуктивних викладачів;

в) збільшенні кількості навчальних програм;

г) забезпеченні належного фінансування.

3. Інструменти, які використовують під час моніторингу управління освітньою діяльністю:

а) анкетування, спостереження, аналіз документації;

б) проведення спортивних змагань;

в) використання комп'ютерних ігор;

г) спостереження уроків та взаємовідвідування вчителів.

4. Перевагами систематичного моніторингу управління освітньою діяльністю є:

а) залучення здобувачів вищої освіти до ухвалення управлінських рішень;

б) можливість своєчасно виявляти проблеми та вживати відповідних заходів;

- в) зниження ролі самооцінки вчителів у процесі оцінювання їхньої роботи;
- г) установлення жорсткого контролю над учителями.

5. Діяльність уповноважених державою органів щодо надання в установленому порядку дозволів на здійснення певних дій чи діяльності – це:

- а) ліцензування;
- б) акредитація;
- в) контроль;
- г) інтеграція.

6. Акредитація закладу вищої освіти – це:

- а) процедура надання закладу вищої освіти права проводити освітню діяльність;
- б) процедура визнання спроможності закладу вищої освіти певного типу розпочати освітню діяльність;
- в) процедура визначення кадрового складу закладу вищої освіти;
- г) процедура реєстрації додаткових освітніх послуг закладом вищої освіти.

7. Орган, який видає ліцензії закладам вищої освіти:

- а) Міністерство освіти;
- б) ректорат закладу вищої освіти;
- в) уповноважений орган або агенція з питань освіти;
- г) Національне агентство з акредитації.

8. Які вимоги можуть бути пов'язані з ліцензуванням закладу вищої освіти:

- а) фінансова стійкість і академічні стандарти;
- б) кількість здобувачі вищої освіти у закладі;
- в) розмір стипендій, які отримують здобувачі вищої освіти;
- г) професіоналізм викладачів?

9. Критерії, які можуть використовувати під час акредитації освітньої програми:

- а) кваліфікація викладачів та якість навчальних матеріалів;
- б) кількість здобувачів вищої освіти, що вступають на програму;

- в) фінансовий стан закладу вищої освіти;
- г) якість викладання.

10. Наслідком скасування ліцензії для закладу вищої освіти є:

- а) заклад вищої освіти може припинити свою діяльність;
- б) викладачі та здобувачі закладу вищої освіти будуть звільнені;
- в) заклад вищої освіти може втратити фінансову підтримку;
- г) усі вищезазначені варіанти.

11. Акредитація освітніх програм – це:

- а) процес перевірки й оцінювання якості та відповідності освітньої програми встановленим стандартам;
- б) реєстрація здобувачі вищої освіти на певні освітні програми в університеті;
- в) прийняття нових законів та політик у сфері освіти;
- г) якість викладання та науково-дослідна діяльність.

12. Роль ліцензування й акредитації в освітній системі:

- а) забезпечення вищої якості освітніх послуг і програм;
- б) установлення плати за навчання в університетах;
- в) контроль за підвищенням заробітної плати викладачів;
- г) процедура заміни керівництва закладу вищої освіти.

13. Які фактори можуть бути враховані під час процесу ліцензування й акредитації:

- а) якість викладання та інфраструктура закладу вищої освіти;
- б) фінансова стійкість закладу вищої освіти;
- в) рейтинги закладу вищої освіти;
- г) усі зазначені варіанти?

14. Роль уповноваженого органу в процесі ліцензування та акредитації:

- а) оцінювання якості викладання;
- б) видача ліцензій і акредитацій;
- в) нагляд і контроль за діяльністю закладів вищої освіти;
- г) розроблення освітніх програм.

15. Що робить орган акредитації після процесу оцінювання освітньої програми:

- а) видає сертифікат про акредитацію програми;
- б) рекомендує вдосконалення програми з урахуванням виявлених недоліків;
- в) установлює максимальну тривалість програми;
- г) оцінює фінансову стійкість закладу вищої освіти?

Завдання для самостійної роботи до теми 4

Дослідіть процедуру ліцензування освітніх послуг у закладах вищої освіти.

Методичні рекомендації до виконання завдання

Порівняйте вимоги та процедури ліцензування для різних типів закладів вищої освіти.

Вивчіть правові аспекти ліцензування освітніх послуг, зокрема законодавчі акти та регулювальні органи.

Оцініть важливість ліцензування для забезпечення якості освітніх послуг і захисту прав здобувачів вищої освіти.

Розгляньте можливі наслідки порушення вимог ліцензування для закладу вищої освіти та здобувачів вищої освіти.

Дослідіть механізми відкликання ліцензій у разі систематичного порушення вимог.

Розгляньте міжнародні стандарти та практики у сфері ліцензування освітніх послуг у закладах вищої освіти.

Обговоріть можливі шляхи вдосконалення процедури ліцензування для підвищення якості освітніх послуг і студентського досвіду.

Запропонуйте власну концепцію ідеальної системи ліцензування освітніх послуг у закладі вищої освіти, зокрема вимоги, процедури та механізми контролю.

Тема 5

Структурні підрозділи та система управління освітнім процесом закладу вищої освіти

Мета: ознайомлення із системою організації, структурними підрозділами та управлінням освітнім процесом закладу вищої освіти.

Практичні завдання до теми 5

Завдання 1. Упишіть назви структурних підрозділів закладу вищої освіти відповідно до їх описів.

Методичні рекомендації до виконання завдання

Опрацюйте теоретичний матеріал, виконайте завдання на доповнення, яке дозволяє конструювати відповідь, тобто доповнювати (завершувати) частковий варіант відповіді.

1. _____ – забезпечує проведення наукових досліджень і розробок у закладі вищої освіти.
2. _____ – відповідає за організацію та координацію академічних програм, навчальних планів і освітнього процесу.
3. _____ – займається питаннями набору здобувачів вищої освіти, вступною кампанією.
4. _____ – забезпечує матеріально-технічну базу, управління приміщеннями та інфраструктурою закладу.
5. _____ – відповідає за спілкування з громадськістю, рекламу та маркетингові заходи.
6. _____ – провадить освітню, методичну та/або наукову діяльність за певною спеціальністю (спеціалізацією) чи міжгалузевою групою спеціальностей. До складу входять не менш ніж п'ять науково-педагогічних працівників.
7. _____ – забезпечує міжнародну співпрацю, стажування та обмін здобувачів вищої освіти і викладачів з іншими університетами.
8. _____ – надає доступ до наукової літератури, баз даних та інших ресурсів для здобувачів вищої освіти і викладачів.

Завдання 2. Проведення дебатів за темою "Система управління освітнім процесом закладу вищої освіти".

Варіанти можливих тез для обговорення під час дебатів:

Команда "За":

1. Система управління освітнім процесом сприяє ефективному плануванню та організації освітнього процесу.
2. Моніторинг і оцінювання результатів допомагають забезпечити якість освітнього процесу та вчасно вносити необхідні зміни.
3. Взаємодія зі здобувачами вищої освіти та викладачами через систему управління сприяє підвищенню задоволеності та залученості всіх учасників.

Команда "Проти":

1. Система управління освітнім процесом може бути надмірно бюрократичною та обтяжливою для викладачів і здобувачів вищої освіти.
2. Зосередження на моніторингу та оцінюванні результатів може призвести до надмірного сподівання на оцінювання, знижуючи значення самого навчання.
3. Завищений контроль через систему управління може обмежувати творчість та інновації в освітньому процесі.

Інструкція для дебатів:

1. Розподіліть учасників на дві команди: команду "За" і команду "Проти".
2. Кожна команда повинна мати змогу підготувати свої аргументи та контраргументи.
3. Установіть часові межі для виступів кожної сторони (наприклад, 3 – 5 хвилин на вступні виступи, 2 – 3 хвилини на аргументи і контраргументи, 1 – 2 хвилини на заключні виступи).
4. Запросіть учасників обговорити ключові аспекти системи управління освітнім процесом, такі як стратегічне планування, моніторинг і оцінювання, взаємодія зі здобувачами вищої освіти та викладачами тощо.
5. Після виступів кожної команди, відкрийте сесію запитань і відповідей, де учасники можуть ставити питання один одному та робити зауваження.
6. Завершіть дебати, дозволивши кожній команді підсумувати свої аргументи та висловити свої висновки.
7. Пам'ятайте про культуру спілкування та поважне ставлення до думок та поглядів кожного учасника.

Завдання 3. Виконання тестового завдання.

Тестові завдання мають по чотири варіанти відповіді, з яких лише один є правильним. Виберіть правильний, на вашу думку, варіант відповіді й позначте його.

1. *Визначає стратегію і перспективні напрями розвитку освітньої, наукової та інноваційної діяльності закладу вищої освіти:*
 - а) керівник закладу вищої освіти;
 - б) учена рада;
 - в) наглядова рада;
 - г) керівник кафедри.

2. У закладі вищої освіти для здійснення нагляду за управлінням майном утворюють:

- а) учену раду;
- б) наглядову раду;
- в) адміністративну раду;
- г) приймальну комісію.

3. Структурний науково-методичний підрозділ закладу вищої освіти, який планує, організовує управління освітньою і науково-методичною діяльністю, – це:

- а) відділ кадрів;
- б) навчальний відділ;
- в) факультет;
- г) вчений секретар.

4. Функція факультетів у закладах вищої освіти:

- а) здійснення освітнього процесу з певної галузі знань;
- б) проведення наукових досліджень;
- в) організація студентського самоврядування;
- г) проведення ліцензування.

5. Базовий структурний підрозділ закладу вищої освіти, що провадить освітню, методичну та/або наукову діяльність за певною спеціальністю (спеціалізацією) чи міжгалузеву групою спеціальностей, – це:

- а) кафедра;
- б) відділ;
- в) факультет;
- г) філія;

6. Структуру вищого закладу вищої освіти, статус і функції його підрозділів визначають:

- а) наказом ректора;
- б) розпорядженням Кабінету Міністрів;
- в) ученою радою;
- г) статутом закладу вищої освіти.

7. Структурний підрозділ закладу вищої освіти, що об'єднує не менш як три кафедри та/або лабораторії, які в державних і комунальних закладах вищої освіти в сукупності забезпечують підготовку не менш як 200 здобувачів вищої освіти денної та дуальної форм здобуття освіти:

- а) кафедра;*
- б) факультет;*
- в) деканат;*
- г) ректорат.*

8. Заклад вищої освіти другого рівня акредитації:

- а) коледж;*
- б) академія;*
- в) університет;*
- г) консерваторія.*

9. Адміністративний підрозділ закладу вищої освіти містить:

- а) відділ психологічної підтримки;*
- б) відділ маркетингу та зв'язків із громадськістю;*
- в) відділ науково-педагогічного забезпечення;*
- г) відділ культурно-масової роботи.*

10. Заклад вищої освіти четвертого рівня акредитації, який провадить освітню діяльність, пов'язану зі здобуттям певної вищої освіти та кваліфікації в певній галузі науки, виробництва, освіти, культури і мистецтва, виконує фундаментальні та прикладні наукові дослідження, є провідним науково-методичним центром у сфері своєї діяльності і має відповідний рівень кадрового та матеріально-технічного забезпечення:

- а) університет;*
- б) академія;*
- в) інститут;*
- г) коледж.*

Завдання для самостійної роботи до теми 5

Уявіть, що ви є деканом факультету в закладі вищої освіти і стикаєтеся з проблемою зниження академічної успішності здобувачів вищої освіти. Ви маєте вжити заходів для поліпшення ситуації та підвищення якості освітнього процесу.

Завдання: наведіть кроки або заходи, які ви запровадите в системі управління освітнім процесом, щоб розв'язати проблему зниження академічної успішності здобувачів вищої освіти.

Відповідь (приклад):

1. Аналіз. Провести аналіз стану академічної успішності здобувачів вищої освіти на факультеті та ідентифікувати основні проблеми і тенденції.

2. Консультації. Забезпечити доступність і ефективність консультацій для здобувачів вищої освіти, щоб вони змогли отримати додаткову підтримку в навчанні та розумінні складних тем.

3. Взаємодія. Підвищити рівень взаємодії між викладачами та здобувачами вищої освіти, створити сприятливу атмосферу для відкритого обговорення труднощів і питань щодо навчання.

4. Розвиток навичок. Запровадити додаткові навчальні програми, семінари і тренінги для здобувачів вищої освіти з акцентом на розвиток навичок самостійного навчання та критичного мислення.

5. Моніторинг. Установити систему моніторингу академічної успішності здобувачів вищої освіти, щоб оперативно виявляти проблемні ситуації та вживати заходів для їх розв'язання.

6. Зворотний зв'язок. Забезпечити механізми зворотного зв'язку зі здобувачами вищої освіти, щоб вони могли висловлювати свої пропозиції та скарги щодо якості навчання й управління освітнім процесом.

Змістовий модуль 2

Управління освітнім середовищем

Тема 6

Форми та методи навчання в закладі вищої освіти

Мета: ознайомлення з основними поняттями та категоріями дидактики, формами і методами навчання в закладі вищої освіти.

Практичні завдання до теми 6

Завдання 1. Доберіть визначення кожного наведеного терміна/поняття з різних джерел для ознайомлення з понятійно-термінологічним апаратом за темою «Форми та методи навчання в закладі вищої освіти». Заповніть подану далі таблицю.

Методичні рекомендації до виконання завдання

Опрацюйте теоретичний матеріал, выпишіть визначення, які допоможуть вам у розумінні теми.

Термін/поняття	Визначення
Освіта	
Вища освіта	
Зміст освіти	
Освітній процес	
Стандарт вищої освіти	
Заклад вищої освіти	
Освітня діяльність	
Освітня програма	
Освітня послуга	

Завдання 2. Здійсніть аналіз різних методів навчання, що використовують у закладах вищої освіти.

Методичні рекомендації до виконання завдання

Підготовка до аналізу: дослідіть різні методи навчання, що використовують у закладах вищої освіти, такі як лекції, семінари, лабораторні заняття, практичні заняття тощо; ознайомтеся з поняттями, пов'язаними з ефективністю навчання, наприклад, активне навчання, рефлексія, інтерактивність тощо.

Виконання аналізу: виберіть два методи навчання, які вважаєте найефективнішими або найбільш поширеними в закладах вищої освіти; дослідіть переваги та недоліки кожного методу навчання; зберіть дані та докази, що підтверджують ефективність або неефективність кожного методу; розгляньте вплив цих методів на самостійне навчання студентів, його мотивацію та результативність.

Формулювання висновків: порівняйте два вибрані методи навчання та визначте, який із них є більш ефективним з погляду досягнення результатів; обґрунтуйте свій вибір, використовуючи отримані дані й аргументи.

Завдання 3. Виконання тестового завдання.

Тестові завдання мають по чотири варіанти відповіді, з яких лише один є правильним. Виберіть правильний, на Вашу думку, варіант відповіді й позначте його.

1. Освіта – це:

а) процес і результат, що фіксує засвоєння встановленого обсягу наукових і спеціальних знань, навичок і вмінь, ціннісно орієнтованої, комунікативної та творчої діяльності;

б) сукупність теоретичних наук, що вивчають процеси виховання і навчання;

в) спеціально організована діяльність людей щодо опанування певного обсягу наукових знань, практичних навичок і вмінь;

г) механізм соціокультурного середовища з долучення до загальнолюдських цінностей.

2. Сукупність систематизованих знань, умінь, практичних навичок, набутих компетентностей у відповідній галузі знань, – це:

а) освіченість;

б) професіоналізм;

в) освіта;

г) вища освіта.

3. Упорядковані способи взаємопов'язаної діяльності викладача і студентів, спрямовані на розв'язання освітніх завдань, – це:

а) методи навчання;

б) принципи навчання;

в) форми навчання;

г) правила навчання.

4. Організація процесу навчання – це:

а) упорядкована діяльність педагога з реалізації мети навчання, забезпечення інформування, виховання, усвідомлення і практичного застосування знань;

б) дидактичний процес за певними критеріями, під час якого реалізують поставлені цілі;

в) процес, у ході якого на основі пізнання, управління і набутого досвіду виникають нові форми поведінки і діяльності;

г) упорядкування дидактичного процесу за певними критеріями, надання йому необхідної форми для найкращої реалізації поставленої мети.

5. Комплекс визначених законодавством, освітньою програмою та/або договором дій суб'єкта освітньої діяльності, що мають визначену вартість і спрямовані на досягнення здобувачем освіти очікуваних результатів:

- а) освітня програма;
- б) освітній процес;
- в) освітня діяльність;
- г) освітня послуга.

6. Навчання, типово організоване освітнім закладом, яке є структурованим (щодо цілей, часу та умов навчання) і завершується атестацією/сертифікацією:

- а) формальне;
- б) неформальне;
- в) інформальне;
- г) інклюзивне.

7. Спосіб організації навчання здобувачів освіти, за яким освітня програма повністю засвоюється здобувачем самостійно, а оцінювання результатів навчання та присудження освітньої кваліфікації здійснюють відповідно до законодавства:

- а) очна форма здобуття освіти;
- б) екстернатна форма здобуття освіти;
- в) заочна форма здобуття освіти;
- г) мережева форма здобуття освіти.

8. Єдиний комплекс освітніх компонентів (предметів вивчення, навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, контрольних заходів тощо), спланованих і організованих для досягнення визначених результатів навчання:

- а) освітня програма;
- б) освітній процес;
- в) освітня діяльність;
- г) освітня послуга.

9. Спосіб здобуття освіти, що передбачає поєднання навчання осіб у закладах освіти (в інших суб'єктах освітньої діяльності) з навчанням на робочих місцях на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації, зазвичай, на основі договору:

- а) сімейна форма здобуття освіти;
- б) дистанційна форма здобуття освіти;
- в) мережева форма здобуття освіти;
- г) дуальна форма здобуття освіти.

10. Зміст освіти відображено в:

- а) наказах ученої ради;
- б) методичних матеріалах Міністерства освіти і науки;
- в) навчальних програмах і планах;
- г) матеріалах лекцій.

11. Під освітнім стандартом розуміють:

- а) метод навчання;
- б) норми реалізації освітнього процесу;
- в) засоби вивчення;
- г) мету виховання.

12. Індивідуалізований процес здобуття освіти, який відбувається переважно за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу в спеціалізованому середовищі, що функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій:

- а) педагогічний патронаж;
- б) дистанційна форма здобуття освіти;
- в) мережева форма здобуття освіти;
- г) сімейна форма здобуття освіти.

13. Спосіб організації освітнього процесу педагогічними працівниками, що передбачає забезпечення ними засвоєння освітньої програми здобувачем освіти, який за психофізичним станом або з інших

причин, визначених законодавством, зокрема з метою забезпечення доступності здобуття освіти, потребує такої форми:

- а) здобуття освіти на робочому місці;
- б) заочна форма здобуття освіти;
- в) педагогічний патронаж;
- г) сімейна (домашня) форма здобуття освіти.

14. Вихідні положення, покладені в основу діяльності всієї системи освіти України та її структурних підрозділів:

- а) принципи навчання;
- б) принципи управління;
- в) принципи освіти;
- г) принципи виховання.

15. Освіта, яка передбачає самоорганізоване здобуття особою певних компетентностей, зокрема під час повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю, родиною чи дозвіллям:

- а) інформальна освіта;
- б) формальна освіта;
- в) неформальна освіта;
- г) освіта протягом життя.

Завдання для самостійної роботи до теми 6

Написати есе на тему "Інноваційні форми та методи навчання в закладах вищої освіти: виклики і перспективи".

Ця тема дозволяє вам розглянути різноманітні аспекти форм і методів навчання в закладах вищої освіти, їх вплив на здобувачів вищої освіти та перспективи використання інноваційних підходів. Ви можете використовувати досвід і наукові дослідження для підтвердження своїх думок та рекомендацій.

Методичні рекомендації до написання есе

Вступ: визначення форм і методів навчання в закладах вищої освіти; значення та вплив форм і методів навчання на якість освіти та результати здобувачів вищої освіти.

Традиційні форми та методи навчання: огляд традиційних лекцій, семінарів і практичних занять; переваги й обмеження традиційних методів навчання.

Інноваційні форми та методи навчання: роль технологій у сучасному навчанні (відеозаняття, мобільні додатки тощо); проєктне навчання та командні проєкти; роль практичних занять, лабораторних робіт і практики на реальних об'єктах.

Переваги і виклики інноваційних методів навчання: залучення студентів до активного навчання та самостійної роботи; збільшення інтерактивності та застосування нових підходів до навчання; виклики, пов'язані з упровадженням інноваційних методів; підготовка викладачів, доступність технологій, оцінювання успішності тощо.

Перспективи і рекомендації: потенціал інноваційних форм і методів навчання для поліпшення якості освіти; необхідність підтримки викладачів у впровадженні нових методів навчання; важливість постійного оновлення програм навчання та методичної бази.

Висновки: роль форм і методів навчання в закладах вищої освіти; необхідність поєднання традиційних та інноваційних підходів для досягнення найкращих результатів.

Тема 7

Технологія і техніка організації та проведення навчальних занять

Мета: ознайомлення з методичними основами викладання навчальних дисциплін.

Практичні завдання до теми 7

Завдання 1. Опишіть переваги та недоліки різних форм і методів навчання, які використовують у закладах вищої освіти.

Методичні рекомендації до виконання завдання

Опрацюйте теоретичний матеріал, за зразком заповніть наведену нижче таблицю.

Переваги та недоліки форм і методів навчання

Форми/методи навчання	Переваги	Недоліки
Лекції	Залучення до матеріалу великої кількості здобувачів вищої освіти за короткий період часу. Можливість передачі великого обсягу теоретичних знань і основних понять. Ефективне поєднання з іншими формами навчання, наприклад, практичними заняттями. Зручність для здобувачів вищої освіти, які вчаться віддалено або не мають змоги відвідувати університет особисто	Можливий низький рівень взаємодії між викладачем і здобувачами вищої освіти. Обмежений простір для дискусій і активної участі здобувачів вищої освіти. Не всі здобувачі вищої освіти можуть ефективно засвоїти матеріал лише на основі лекційного викладу
Практичні заняття		
Групові проекти		
Проблемно орієнтоване навчання		
Інтерактивні технології		
Дистанційне навчання		

Завдання 2. Виконання ситуативного завдання.

Уявіть, що ви є асистентом викладача в закладі вищої освіти й маєте допомогти організувати освітню діяльність за певним навчальним предметом.

Методичні рекомендації для виконання завдання

Напишіть детальний план дій щодо організації освітнього процесу за певною навчальною дисципліною, урахувавши такі аспекти:

вибір методів навчання. Визначте, які методи навчання буде застосовано під час проведення занять і чому ви вибрали саме ці методи;

використання інтерактивних технологій. Опишіть, як ви плануєте використовувати інтерактивні технології (наприклад, інтерактивні дошки,

планшети, комп'ютерні програми тощо) під час занять і як це сприятиме підвищенню якості навчання;

розподіл часу. Розкрийте, як ви розподілите час протягом занять з огляду на вступну, основну та заключну частини, і визначте, що будете виконувати на кожному етапі;

взаємодія зі здобувачами вищої освіти. Поясніть, як ви плануєте спілкуватися зі здобувачами вищої освіти, які методи стимулювання активної участі використовуватимете і як будете контролювати розуміння матеріалу здобувачами вищої освіти;

оцінювання. Опишіть, як ви будете оцінювати навчальні досягнення здобувачів вищої освіти, які форми оцінювання використовуватимете і як будете забезпечувати об'єктивність оцінювання;

управління ресурсами. Розкажіть, якими ресурсами (наприклад, підручниками, журналами, електронними базами даних) ви будете користуватися під час підготовки та проведення занять і як забезпечите доступ до цих ресурсів для здобувачів вищої освіти.

Зверніть увагу на всі необхідні аспекти організації освітньої діяльності. Поясніть ваші рішення та обґрунтуйте їх.

Завдання 3. Виконання тестового завдання.

Тестові завдання мають по чотири варіанти відповіді, з яких лише один є правильним. Виберіть правильний, на вашу думку, варіант відповіді й позначте його.

1. Організація процесу навчання – це:

а) упорядкована діяльність педагога з реалізації мети навчання, забезпечення інформування, виховання, усвідомлення і практичного застосування знань;

б) дидактичний процес за певними критеріями, під час якого реалізуються поставлені цілі;

в) процес, у ході якого на основі пізнання, управління і набутого досвіду виникають нові форми поведінки і діяльності;

г) упорядкування дидактичного процесу за певними критеріями, надання йому необхідної форми для найкращої реалізації поставленої мети.

2. *Методика викладання навчальних дисциплін у закладі вищої освіти складається з:*

- а) викладання дисциплін тільки за допомогою лекцій;
- б) організації освітнього процесу в закладі вищої освіти;
- в) розроблення планування занять і курсів;
- г) оцінювання здобувачів вищої освіти за кожну лекцію.

3. *Яку роль відіграє оцінювання в методиці викладання навчальних дисциплін у вищому навчальному закладі:*

- а) виявлення рівня знань здобувачів вищої освіти;
- б) стимулювання здобувачів вищої освіти до активної освітньої діяльності;
- в) устанавлення рейтингу викладачів;
- г) забезпечення рівномірного розподілу балів серед здобувачів вищої освіти?

4. *Який принцип має бути на першому місці під час планування заняття в закладі вищої освіти:*

- а) використання сучасних технологій;
- б) максимальне заповнення часу заняття інформацією;
- в) активна участь здобувачів вищої освіти та їхня самостійна робота;
- г) пристосування до найменш підготовлених здобувачів вищої освіти?

5. *Вид занять, що проводять із застосуванням навчальних приладів, комп'ютерів, інших технічних засобів:*

- а) практичне заняття;
- б) індивідуальне заняття;
- в) семінарське заняття;
- г) лабораторне заняття.

6. *Метод виконання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість думок за дуже обмежений проміжок часу, обговорити їх і здійснити селекцію:*

- а) презентація;
- б) лекція;
- в) дискусія;
- г) мозкова атака.

7. Форма занять, що полягає в самостійному вивченні студентами окремих тем і питань навчальної дисципліни з подальшим обговоренням чи оформленням матеріалу у вигляді звіту, реферату тощо:

- а) консультація;
- б) практичне заняття;
- в) семінарське заняття;
- г) лабораторне заняття.

8. Організація освітнього процесу, під час якого викладач розробляє навчальну програму, яка переважно базується на самостійному навчанні студента:

- а) технологія модульного навчання;
- б) особистісно орієнтована технологія навчання;
- в) технологія дистанційного навчання;
- г) диференційована технологія навчання.

9. Курсові роботи є формою:

- а) навчального заняття;
- б) практичної підготовки;
- в) самостійної роботи;
- г) державного контролю.

10. Лекції, що зазвичай використовують для узагальнення та систематизації знань матеріалу великого обсягу і значної складності, коли потрібно поєднати кілька тем:

- а) вступні;
- б) настановні;
- в) оглядові;
- г) підсумкові.

11. Нормативний документ університету, який містить опис навчальної дисципліни, мету і завдання, змістові модулі та назви тем занять, вимоги викладача, критерії оцінювання, список використаної літератури:

- а) навчальний план;
- б) робочий план;
- в) навчальна програма;
- г) силабус.

12. Один із видів навчальних занять, що проводять із метою отримання студентом відповідей на окремі теоретичні чи практичні питання та для пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування:

- а) лекція;
- б) консультація;
- в) практичне заняття;
- г) лабораторне заняття.

13. Форма освітнього процесу, за якої викладач організовує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички шляхом їх розв'язання відповідно до сформованих завдань, – це:

- а) лекція;
- б) консультація;
- в) практичне заняття;
- г) семінарське заняття.

14. Основними видами навчальних занять є всі, окрім:

- а) лекції;
- б) індивідуального заняття;
- в) практичної підготовки
- г) консультації.

15. Вид занять з окремими студентами з метою підвищити рівень їхньої підготовки та розкрити потенційні творчі здібності:

- а) практичне;
- б) лабораторне;
- в) семінарське;
- г) індивідуальне.

Завдання для самостійної роботи до теми 7

Розробіть детальний план заняття з однієї навчальних дисциплін, використовуючи різні форми та методи навчання. Зверніть увагу на активну участь студентів, використання інтерактивних методів та технологій, а також організацію діалогу та оцінювання.

Методичні рекомендації до виконання завдання

1. Сформулюйте конкретні цілі та завдання заняття, яких ви хочете досягти.
2. Виберіть дві-три форми навчання (лекція, практичне заняття, семінар, лабораторна робота тощо) і обґрунтуйте, чому ви вибрали саме ці форми для цієї навчальної дисципліни.
3. Виберіть різні методи навчання (групова робота, дебати, рольові ігри, проєктна робота, дослідження тощо) і поясніть, як ви застосуєте їх під час заняття для досягнення поставлених цілей.
4. Розкажіть, які технології (інтерактивні дошки, електронні ресурси, відеоматеріали, вебплатформи тощо) ви плануєте використати для підтримки і поліпшення процесу навчання.
5. Поясніть, як ви сплануєте стимулювати діалог і обговорення між здобувачами вищої освіти під час заняття, щоб підтримати їхню активну участь і співпрацю.
6. Визначте, як ви оцінюватимете навчальні досягнення здобувачів вищої освіти, які методи оцінювання використаєте і як забезпечите об'єктивність оцінювання.
7. Розкрийте, як ви розподілите час під час заняття, урахувавши час для вступу, основної частини, активностей та підбиття підсумків.

Тема 8

Методи і методика наукових досліджень

Мета: ознайомлення з видами науково-дослідної діяльності та методологією дослідження, надання характеристики методів наукових досліджень.

Практичні завдання до теми 8

Завдання 1. Зробіть аналіз наукової статті на вибрану тему та надайте відповідь на запитання, що стосуються методів і методики дослідження, використаних у дослідженні.

Це завдання дозволить здобувачам вищої освіти практично застосувати знання про методи та методику наукових досліджень на конкретному прикладі. Вони зможуть розібратися зі структурою наукової статті, зрозуміти, які методи було використано та які висновки було зроблено. Окрім того, це завдання сприяє розвитку навичок критичного мислення та аналізу даних.

Методичні рекомендації до виконання завдання

Кожен здобувачів вищої освіти вибирає одну наукову статтю на запропоновану тему.

Здобувачам вищої освіти надають запитання для аналізу статті, серед яких такі:

1. Яку проблему досліджують у цій статті?
2. Яку гіпотезу формулюють автори дослідження?
3. Які методи дослідження було використано для перевірки гіпотези?
4. Яку методику було використано для збирання даних?
5. Які критерії було використано для складання вибірки?
6. Які статистичні методи було використано для аналізу даних?
7. Які висновки було зроблено на основі результатів дослідження?

Кожен студент аналізує статтю, ретельно розглядає її структуру, методи та методику дослідження і намагається знайти відповіді на поставлені запитання.

Після завершення аналізу здобувачі вищої освіти можуть обговорити свої відповіді в групах.

Наприкінці можна провести підсумкову дискусію, уточнити певні аспекти методів і методики досліджень, а також надати додаткові коментарі та відповіді на запитання здобувачів вищої освіти.

Завдання 2. Виконання ситуативного завдання.

Уявіть, що ви є викладачем, який цікавиться впливом використання технологій на академічні досягнення здобувачів вищої освіти. Ви хочете дослідити, чи сприяє використання мультимедійних презентацій занять в університетському навчанні розумінню та засвоєнню матеріалу.

Мета – розробити план дослідження та описати методи, які ви використаєте для збирання даних та аналізу результатів. Указати, чому саме ці методи вибрали і як вони допоможуть вам отримати достовірні та об'єктивні результати.

Методичні рекомендації до виконання завдання

1. Виберіть метод дослідження. Поясніть, як саме ви будете впроваджувати мультимедійні презентації на заняттях, які елементи матеріалу залучите та яким чином забезпечите однакові умови для всіх учасників дослідження.

2. Опишіть, як ви будете вибирати учасників дослідження. Укажіть критерії вибору, щоб забезпечити репрезентативність вибірки та уникнути спотворень.

3. Опишіть методи, які ви використаєте для збирання даних. Наприклад, можна використовувати тестування або анкетування здобувачів вищої освіти для оцінювання розуміння та засвоєння матеріалу. Обґрунтуйте вибір цих методів і поясніть, як вони допоможуть вам отримати достовірні результати.

4. Опишіть, як ви будете аналізувати зібрані дані. Наприклад, можна застосувати статистичний аналіз для порівняння результатів у групі, яка використовувала мультимедійні презентації, з групою, яка не мала доступу до них. Обґрунтуйте вибір методів аналізу та поясніть, як вони допоможуть вам зробити об'єктивні висновки.

Завдання 3. Виконання тестового завдання.

Тестові завдання мають по чотири варіанти відповіді, з яких лише один є правильним. Виберіть правильний, на вашу думку, варіант відповіді й позначте його.

1. Наукове дослідження – це:

- а) загальне складне завдання (теоретичне або практичне), що потребує виконання, але шляхи, методи і можливі наслідки цього невідомі;
- б) свідомий цілеспрямований пошук шляхів удосконалення наукового процесу з використанням наукового апарату;
- в) спільність об'єктів (понять, закономірностей, концепцій, предметів, процесів, критеріїв, методів);
- г) сукупність споріднених елементів, серед яких виділяють один як предмет дослідження.

2. Метод педагогічного дослідження – це:

- а) шлях, спосіб пізнання педагогічної діяльності;
- б) усвідомлене уявлення кінцевого результату певної діяльності;
- в) виявлення закономірностей і законів педагогічного дослідження;
- г) засіб виявлення основних закономірностей у навчанні.

3. *Вигадання даних чи фактів, що використовують в освітньому процесі або наукових дослідженнях:*

- а) самоплагіат;
- б) фальсифікація;
- в) фабрикація;
- г) списування.

4. *Педагогічний експеримент – це:*

- а) стандартизований метод, що використовують для вимірювання якостей і здібностей особистості;
- б) цілеспрямоване планомірне сприймання і фіксування педагогічних явищ;
- в) письмове опитування за попередньо складеним переліком запитань;
- г) регламентоване усне опитування за допомогою завчасно складеного переліку запитань.

5. *Основними методами науково-педагогічних досліджень є:*

- а) бесіди, лабораторні роботи, вправи, досліди;
- б) семінари, вивчення педагогічної документації, експеримент;
- в) спостереження, анкетування, бесіда, експеримент;
- г) аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія, симпозіуми.

6. *Які етапи складають процес наукового дослідження:*

- а) постановка проблеми, формулювання гіпотези, збирання й аналіз даних, формулювання висновків;
- б) збирання даних, висунування гіпотези, проведення експерименту, аналіз результатів;
- в) запис спостережень, формулювання висновків, робота над проблемою, тестування гіпотези;
- г) висунування гіпотези, проведення експерименту, формулювання висновків, публікація результатів?

7. *Попередні дослідження можуть бути корисними для наукового дослідження, оскільки:*

- а) надають вихідну точку для формулювання гіпотези та допомагають уникнути повторення попередньо виконаної роботи;

б) підтверджують правильність використання конкретного методу дослідження;

в) надають виключну інформацію про відношення причини та наслідку;

г) визначають точний дизайн дослідження та методи, які слід використовувати.

8. Емпіричними методами дослідження є всі, окрім:

а) узагальнення;

б) спостереження;

в) бесіди;

г) експерименту.

9. Учення про науковий метод пізнання або системи наукових принципів, на основі яких базується дослідження і здійснюється вибір сукупності пізнавальних засобів, методів, прийомів дослідження, називають:

а) методом;

б) прийомом;

в) методологією;

г) принципом.

10. Теоретичним методом дослідження є:

а) вимірювання;

б) систематизація;

в) опитування;

г) тестування.

11. Принцип, який передбачає визначення головної мети розвитку студентів у науково-дослідній діяльності, досягнення якої відбувається завдяки впорядкуванню багатьох локальних цілей і завдань:

а) зворотного зв'язку;

б) цілеспрямованості;

в) узгодженості цілей;

г) послідовного ускладнення навчально-дослідницьких завдань.

12. *Метод установлення особливостей респондентів під час безпосереднього спілкування, який дає змогу отримати від них інформацію, що цікавить дослідника за допомогою попередньо підготовлених запитань:*

- а) тест;
- б) анкетування;
- в) бесіда;
- г) спостереження;

Завдання для самостійної роботи до теми 8

Проведіть коротке наукове дослідження з вибраної вами тематики.

Методичні рекомендації до виконання завдання

Вибір теми. Виберіть тему дослідження, яка вас цікавить і пов'язана з вашою освітньою програмою, наприклад: "Вплив соціальних мереж на академічну продуктивність студентів".

Установлення мети та дослідницьких питань. Сформулюйте мету вашого дослідження та визначте дослідницькі питання, яке ви будете розв'язувати. Наприклад: "Дослідити вплив використання соціальних мереж на академічну продуктивність здобувачів вищої освіти і з'ясувати, які фактори можуть бути вирішальними".

Вибір методів дослідження. Виберіть методи дослідження, які будуть найбільш відповідними для вашої теми, наприклад, анкетування студентів і аналіз академічних досягнень.

Збирання й аналіз даних. Зберіть дані за допомогою вибраного методу, наприклад, проведіть анкетування серед здобувачів вищої освіти. Потім проаналізуйте зібрані дані та побудуйте відповідні графіки або таблиці.

Висновки та подання результатів. Зробіть висновки на основі аналізу даних і дайте відповіді на дослідницькі питання. Підготуйте презентацію або звіт, де подайте свої результати та рекомендації.

Обговорення та рефлексія. Обговоріть ваші результати з одногрупниками або викладачем. Розгляньте можливі обмеження дослідження та можливі напрями подальших досліджень.

Тема 9

Розвиток управлінської культури суб'єктів освітньої діяльності

Мета: ознайомлення з теоретичними основами управлінської культури суб'єктів освітньої діяльності.

Практичні завдання до теми 9

Завдання 1. Надайте визначення поданих далі термінів і понять, заповніть таблицю.

Методичні рекомендації до виконання завдання

Опрацюйте теоретичний матеріал, випишіть визначення, які допоможуть вам у розумінні теми.

Термін/поняття	Визначення
Культура	
Управлінська культура	
Професійна культура	
Професійна культура керівника	
Діяльність	
Управлінська діяльність	
Корпоративна культура	
Організаційна культура	

Завдання 2. Проаналізуйте управлінську культуру суб'єктів освітньої діяльності, підготуйте аналітичну звітність, розгляньте теоретичні основи управлінської культури та запропонуйте практичні рекомендації для її поліпшення.

Методичні рекомендації до виконання завдання

1. Зробіть огляд теоретичних основ управлінської культури суб'єктів освітньої діяльності. Розгляньте такі аспекти:

визначення поняття "управлінська культура" в освітній сфері;

ключові компоненти управлінської культури;

роль керівників у формуванні та розвитку управлінської культури;

взаємозв'язок управлінської культури з ефективністю освітнього закладу.

2. Проведіть аналіз поточного стану управлінської культури у вашому освітньому закладі. Розгляньте такі питання:

Які цінності та норми визнають і як їх дотримуються в освітньому закладі?

Як сприймають керівництво співробітники?

Які методи комунікації використовують в освітньому закладі?

Які структури та процедури застосовують для ухвалення рішень і розв'язання конфліктів?

Як освітній заклад сприяє навчанню та розвитку співробітників?

3. Запропонуйте практичні рекомендації для поліпшення управлінської культури в освітньому закладі. Урахуйте такі аспекти:

залучення співробітників до ухвалення рішень і розв'язання проблем, що сприяє активній комунікації та взаємодії;

організація тренінгів і семінарів для розвитку навичок управління та комунікації;

створення механізмів для виявлення та розв'язання конфліктів;

забезпечення можливостей для професійного навчання та розвитку співробітників.

4. Підготуйте презентацію з отриманими результатами та рекомендаціями.

Завдання 3. Виконання тестового завдання.

Тестові завдання мають по чотири варіанти відповіді, з яких лише один є правильним. Виберіть правильний, на вашу думку, варіант відповіді й позначте його.

1. "Управлінська культура" в освітній діяльності – це:

а) система фінансового управління в освітньому закладі;

б) сукупність основних цінностей і норм, які визначають спосіб організації та управління закладом освіти;

в) культурні заходи, організовані для здобувачів вищої освіти та викладачів університету;

г) сукупність матеріальних цінностей і засобів, які використовують в освітньому процесі.

2. Основними складовими управлінської культури є:

а) лідерство, комунікація, взаємодія, цінності;

б) фінанси, реклама, маркетинг;

в) стосунки зі здобувачами вищої освіти, оцінювання викладачів;

г) правила та регламенти, установлені університетом.

3. Переваги розвиненої управлінської культури в освітній діяльності:

- а) забезпечення більшої кількості вакансій для викладачів;
- б) збільшення кількості здобувачів вищої освіти університету;
- в) поліпшена комунікація, зменшення конфліктів, більша мотивація персоналу та досягнення вищих результатів;
- г) збільшення бюджету закладу освітнього закладу.

4. Фактори, що впливають на формування управлінської культури в освітньому закладі:

- а) фінансові показники та матеріальні ресурси;
- б) адміністративні процедури та структура організації;
- в) лідерська спроможність керівників, взаємодія зі здобувачами вищої освіти та викладачами, сприятливий організаційний клімат;
- г) розміщення університету в центрі міста, розширення матеріально-технічної бази закладу.

5. Які стратегії можуть бути використані для розвитку управлінської культури в освітній сфері:

- а) залучення здобувачів вищої освіти та викладачів до ухвалення рішень, забезпечення постійного професійного розвитку персоналу;
- б) збільшення плати за навчання, упровадження суворих дисциплінарних правил для здобувачів вищої освіти та викладачів;
- в) заміна персоналу університету новим;
- г) розклад занять, фізична інфраструктура, навчальні матеріали.

6. Яка із цих характеристик не є складовою управлінської культури в освітній діяльності:

- а) лідерство;
- б) відкритість до інновацій;
- в) фінансова успішність;
- г) взаємодія та співпраця?

7. Головний аспект управлінської культури полягає в:

- а) установленні фінансових цілей;
- б) формуванні позитивного організаційного клімату;

- в) контролі над виконанням завдань;
- г) упровадженні стандартів навчання.

8. Управлінська культура має вплив на:

- а) ставлення викладачів до своєї професії;
- б) обсяг державного фінансування освіти;
- в) рівень випускників із відмінними успіхами;
- г) склад програм позааудиторних заходів.

9. Одним із важливих елементів управлінської культури є:

- а) конфліктність серед педагогічного колективу;
- б) регулярність заміни керівництва;
- в) розроблення та дотримання кодексу етики;
- г) відсутність механізмів самоврядування.

10. Основними перешкодами для формування позитивної управлінської культури є:

- а) недостатні фінансові ресурси;
- б) висока кваліфікація педагогічних працівників;
- в) відкритість для співпраці та діалогу;
- г) підвищений інтерес до поліпшення якості освіти.

11. Термін "корпоративна культура" в контексті управління освітніми закладами означає:

- а) модель освітнього закладу з індивідуальним підходом до навчання;
- б) сукупність цінностей, норм і стандартів, притаманних окремому закладу освіти;
- в) процес взаємодії між суб'єктами діяльності;
- г) міжнародний стандарт управління освітніми закладами.

12. Основними методами формування управлінської культури в освітньому закладі є:

- а) заборона інновацій;
- б) наставництво та менторство;
- в) дезорганізація роботи викладачів;
- г) автократичне керівництво.

Завдання для самостійної роботи до теми 9

Підготуйте рольову гру під назвою "Розвиток управлінської культури в освітньому закладі".

Ця рольова гра допоможе учасникам краще розуміти теоретичні аспекти управлінської культури та навчитися застосовувати їх на практиці, розвиваючи навички комунікації, співпраці та критичного мислення.

Методичні рекомендації до виконання завдання

Учасники гри матимуть змогу грати ролі керівників, викладачів, здобувачів вищої освіти, що дозволить їм краще розуміти проблеми та виклики, пов'язані з управлінням культурою в освітньому закладі.

Кожна роль має свої цілі, завдання та обмеження, але метою гри є досягнення спільних цілей, пов'язаних із побудовою ефективної управлінської культури.

Інструкції для учасників:

1. Розподіліть учасників на такі ролі:

керівник закладу;

декан факультету;

викладач;

здобувач вищої освіти.

2. Надайте кожному учаснику інформаційний аркуш з описом його ролі, цілями, завданнями та обмеженнями. Учасники мають ознайомитися з повноваженнями своєї ролі.

3. Опишіть ситуацію, яка виникла в освітньому закладі й вимагає взаємодії та ухвалення рішень від учасників. Наприклад, може бути ситуація, коли заклад перебуває в кризі довіри, або коли виник конфлікт між викладачем та здобувачами вищої освіти.

4. Зважайте на взаємодію учасників, обговорюйте ситуацію, проблеми, що виникають, висловлюйте власні думки та шукайте способи розв'язання проблеми.

5. Заключна частина гри має містити обговорення виявлених проблем, аналіз причин та спільне формулювання рекомендацій щодо поліпшення управлінської культури в освітньому закладі.

6. Після закінчення гри проведіть обговорення і рефлексію, де учасники можуть поділитися своїми враженнями, навчальними висновками та спостереженнями щодо управлінської культури в освітньому закладі.

Тема 10

Розвиток професійної компетентності науково-педагогічних працівників

Мета: надання характеристики нормативних вимог до науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти.

Практичні завдання до теми 10

Завдання 1. Надайте визначення поданих далі термінів і понять, заповніть таблицю.

Методичні рекомендації до виконання завдання

Опрацюйте теоретичний матеріал, выпишіть визначення, які допоможуть вам у розумінні теми.

Термін/поняття	Визначення
Компетентність	
Професіоналізм	
Професійна компетентність	
Педагогічний професіоналізм	
Педагогічна майстерність	
Педагогічна творчість	
Педагогічна компетентність	
Педагогічний працівник	
Науково-педагогічний працівник	

Завдання 2. Виконання ситуативного завдання.

Уявіть, що ви є науково-педагогічним працівником і хочете розвивати свою професійну компетентність. Вашим завданням є розроблення індивідуального плану розвитку, який допоможе досягти поставлених цілей і поліпшити навички та знання в науково-педагогічній сфері.

Методичні рекомендації до виконання завдання

1. Оцініть свій поточний рівень професійної компетентності; запишіть власні сильні та слабкі сторони; визначте галузі, у яких ви хочете розвиватися та поліпшувати свої навички.

2. Сформулюйте чітку мету, якої ви хочете досягти шляхом розвитку своєї професійної компетентності. Наприклад, це може бути

набуття нових навичок використання педагогічних технологій, підвищення рівня науково-дослідної роботи, розвиток лідерських навичок тощо.

3. Розгляньте різні стратегії та методи розвитку професійної компетентності, такі як навчання, тренінги, самостійне вивчення літератури, участь у конференціях і семінарах тощо; виберіть ті, які найкраще відповідають вашій меті та потребам.

4. На основі аналізу і визначених стратегій розробіть індивідуальний план розвитку; включіть у нього конкретні дії, які ви плануєте здійснити, терміни виконання та ресурси, які вам знадобляться.

5. Почніть реалізацію свого індивідуального плану; стежте за виконанням запланованих дій і контролюйте свій прогрес; записуйте свої досягнення та зазначайте, як ви досягли успіху.

6. Періодично оцінюйте свої досягнення відповідно до визначених цілей; аналізуйте свої успіхи та визначайте, що потребує додаткового вдосконалення.

7. Внесіть корективи до свого індивідуального плану, якщо ви визначите потребу в змінах; додайте нові цілі або змініть підходи, якщо це необхідно для подальшого розвитку.

Завдання 3. Виконання тестового завдання.

Тестові завдання мають по чотири варіанти відповіді, з яких лише один є правильним. Виберіть правильний, на вашу думку, варіант відповіді й позначте його.

1. Професійна компетентність – це:

- а) здатність вести наукові дослідження;
- б) набір знань і навичок, необхідних для виконання професійних обов'язків;
- в) здатність керувати освітнім процесом;
- г) володіння новітніми технологіями.

2. Перевагами розвитку професійної компетентності науково-педагогічних працівників є:

- а) поліпшення якості навчання;
- б) збільшення заробітної плати;
- в) здобуття високих наукових звань;
- г) залучення додаткових грантів.

3. Які складові входять до процесу розвитку професійної компетентності:

- а) навчання, тренінги, наукова робота;
- б) виконання службових обов'язків;
- в) участь у спортивних змаганнях;
- г) створення документації?

4. Аналіз поточного стану розвитку професійної компетентності означає:

- а) підготовку звітів про роботу;
- б) участь у конференціях і семінарах;
- в) оцінювання поточного рівня компетентності та визначення сильних і слабких сторін;
- г) проведення наукових досліджень.

5. Які ресурси можуть допомогти в розвитку професійної компетентності:

- а) бібліотеки, електронні бази даних, наукові журнали;
- б) відпустка та відпочинок;
- в) комерційні курси та освітні заклади;
- г) соціальні мережі?

6. Які методи оцінювання розвитку професійної компетентності можуть бути використані:

- а) виконання проєктів у групах;
- б) тестування здібностей;
- в) проведення спортивних змагань;
- г) анкетування, спостереження, портфоліо?

7. Яку роль відіграє розвиток професійної компетентності в професійному зростанні науково-педагогічного працівника:

- а) поліпшення кар'єрних можливостей і досягнення нових професійних рівнів;
- б) отримання премій та винагород;
- в) збільшення заробітної плати;
- г) запис відеоконференцій?

8. Які переваги має розвиток професійної компетентності для здобувачів вищої освіти:

- а) переведення навчання в дистанційний формат;
- б) збільшення кількості домашніх завдань;
- в) поліпшення якості навчання та стимулювання активної участі здобувачів вищої освіти;
- г) зменшення тривалості освітнього процесу?

9. Важливо регулярно коригувати план розвитку професійної компетентності для:

- а) забезпечення адаптації до змін у сфері освіти;
- б) виконання службових обов'язків;
- в) здобуття нових грантів;
- г) обміну досвідом із колегами.

10. Сукупність теоретичних знань, практичних умінь, навичок, досвіду, особистісних якостей, що дають змогу здійснювати пошукову, естетичну діяльність, самостійно здобувати нові знання, аналізувати діяльність учасників освітнього процесу, ухвалювати рішення, – це:

- а) педагогічна майстерність;
- б) педагогічна творчість;
- в) педагогічна компетентність;
- г) професіоналізм.

Завдання для самостійної роботи до теми 10

Підготуйте презентацію на тему "Розвиток професійної компетентності науково-педагогічних працівників".

Нижче подано загальну структуру презентації. Ви можете використати цю структуру і додати відповідні змістові матеріали та графіку, щоб налаштувати її під ваші потреби.

Методичні рекомендації до виконання завдання

Слайд 1. Вступний слайд

Привітання і вступ до теми.

Подання назви презентації та вашого закладу вищої освіти.

Слайд 2. Огляд презентації

Огляд структури та мети презентації.

Пояснення того, про що йтиметься на кожному слайді.

Слайд 3. Визначення професійної компетентності

Визначення поняття "професійна компетентність".

З'ясування його значення для науково-педагогічних працівників.

Слайд 4. Значення розвитку професійної компетентності

Викладення переваг і значення розвитку професійної компетентності.

Пояснення, як це може поліпшити якість навчання і досягти високих результатів.

Слайд 5. Ключові складові процесу розвитку

Перелік ключових складників, необхідних для розвитку професійної компетентності.

Наведення прикладів, таких як навчання, тренінги, наукова робота тощо.

Слайд 6. Аналіз поточного стану

Обговорення значення аналізу поточного стану.

Подання інформації про оцінювання поточного рівня компетентності працівників.

Слайд 7. Мета розвитку компетентності

Формулювання чіткої мети розвитку компетентності.

Визначення основних цілей, таких як підвищення якості навчання, наукова робота тощо.

Слайд 8. Стратегії та методи розвитку

Подання різних стратегій та методів для розвитку професійної компетентності.

Наведення прикладів, таких як навчальні програми, тренінги, інноваційні методи навчання тощо.

Слайд 9. Ресурси для розвитку компетентності

Обговорення потреби доступу до ресурсів для ефективного розвитку компетентності.

Надання інформації про ресурси, такі як бібліотеки, електронні бази даних, наукові журнали тощо.

Слайд 10. Моніторинг і оцінювання

Пояснення важливості моніторингу та оцінювання розвитку компетентності.

Подання методів оцінювання та відстеження прогресу.

Слайд 11. Сприяння науково-педагогічній спільноті

Висвітлення значення співпраці та обміну досвідом між науково-педагогічними працівниками.

Надання інформації про способи сприяння такій спільноті.

Слайд 12. Висновки

Підсумок основних ідей, поданих у презентації.

Продовження роботи над розвитком професійної компетентності.

Порядок оцінювання

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця використовує накопичувальну (100-бальну) систему оцінювання сформованих компетентностей. Заходи з оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти за навчальною дисципліною включають: поточний контроль, що здійснюють протягом семестру під час проведення лекційних, практичних (семінарських) занять, оцінюють сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє здобувачу вищої освіти скласти екзамен – 35 балів); підсумковий/семестровий контроль, що проводять у формі екзамену відповідно до графіка навчального процесу.

На практичних заняттях здобувач вищої освіти може отримати максимально 40 балів, а саме: за виконання тестів на практичному занятті – до 10 балів, за написання есе – до 10 балів, за активну роботу на занятті – до 5 балів, за аналіз ситуаційних завдань – до 5 балів, за виконання ІНДЗ із презентацією – до 10 балів.

Під час навчання передбачено проведення двох поточних модульних контрольних робіт у змістових модулях 1 і 2. За результатами поточного контролю здобувач вищої освіти може отримати максимально 20 балів, по 10 балів відповідно за кожним модулем.

Самостійну роботу здобувача вищої освіти з вивчення теоретичного матеріалу, виконання практичних завдань, підготовку до модульних контрольних робіт перевіряють під час аудиторних занять.

Рекомендована література

Основна

1. Бобровський М. В. Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти / М. В. Бобровський, С. І. Горбачов, О. О. Заплотинська. – Київ : Держ. служба якості освіти, 2020. – 240 с.

2. Нємець Л. М. Педагогічний менеджмент : навч.-метод. посіб. для студентів першого курсу магістратури / Л. М. Нємець, К. Ю. Сєгіда, М. О. Лєгвинова. – Харків, 2019. – 86 с.

3. Цюман Т. П. Кодекс безпечного освітнього середовища : метод. посіб. [Електронний ресурс] / Т. П. Цюман, Н. І. Бойчук. – Київ, 2020. – 56 с. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/protidia-bulingu/21kbos.pdf>.

Додаткова

4. Основи інклюзивної освіти : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. А. А. Колупаєвої. – Київ : А. С. К., 2019. – 308 с.

5. Почуєва О. О. Моделювання в теорії управління освітніми процесами [Електронний ресурс] / О. О. Почуєва. – Київ, 2012. – 12 с. – Режим доступу : http://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp10/Pochueva.pdf.

6. Теоретичні основи і технологія професійного розвитку науково-педагогічних працівників університетів в умовах інтеграції вищої освіти і науки : препринт (аналітичні матеріали) ; у 2-х ч. / авт. кол. : О. Бульвінська, Н. Дівінська, Н. Дяченко, О. Жабенко, І. Линьова, Ю. Скиба, Г. Чорнойван, О. Ярошенко ; за ред. О. Ярошенко. – Київ : Ін-т вищ. освіти НАПН України, 2019. – Ч. 1. – 131 с.

Інформаційні ресурси

7. Єдине освітнє інформаційне вікно України. – Режим доступу : <https://osvita.ua/>.

8. Міністерство освіти і науки України. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua>.

9. Про вищу освіту [Електронний ресурс] : Закон України № 1556-VII від 01.07.2014 р. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.

10. Про освіту [Електронний ресурс] : Закон України № 2145-VIII від 05.09.2017 р. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.

11. Сайт Державної служби якості освіти. – Режим доступу : <https://sqe.gov.ua/>.

12. Управління освітньою діяльністю // Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=6833>.

Зміст

Вступ.....	3
Практичні завдання за темами	7
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти управління освітньою діяльністю	7
Тема 1. Становлення та розвиток науки управління в галузі освіти	7
Тема 2. Реформування вищої освіти України згідно з вимогами європейської вищої освіти.....	13
Тема 3. Практичні аспекти управління освітньою діяльністю	20
Тема 4. Ліцензування освітніх послуг у закладі вищої освіти.....	25
Тема 5. Структурні підрозділи та система управління освітнім процесом закладу вищої освіти.....	30
Змістовий модуль 2. Управління освітнім середовищем	35
Тема 6. Форми та методи навчання в закладі вищої освіти....	35
Тема 7. Технологія і техніка організації та проведення навчальних занять	41
Тема 8. Методи і методика наукових досліджень	47
Тема 9. Розвиток управлінської культури суб'єктів освітньої діяльності.....	53
Тема 10. Розвиток професійної компетентності науково-педагогічних працівників	58
Порядок оцінювання	63
Рекомендована література.....	63
Основна	63
Додаткова	64
Інформаційні ресурси	64

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

УПРАВЛІННЯ ОСВІТНЬОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

**Методичні рекомендації
до практичних завдань та самостійної роботи
здобувачів вищої освіти спеціальності
011 "Освітні, педагогічні науки"
освітньої програми "Педагогіка та адміністрування освіти"
другого (магістерського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: **Будянська** Вікторія Анатоліївна
Почуєва Ольга Олексіївна

Відповідальний за видання *Т. Ю. Погорєлова*

Редактор *Н. Г. Войчук*

Коректор *В. О. Дмитрієва*

План 2024 р. Поз. № 168 ЕВ. Обсяг 66 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єктів видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*